

Vriendschap in tijden van carrière

Het doet denken aan de titel van Marquez' boek 'Liefde in tijden van cholera'. In dat boek wordt de liefde van de hoofdpersoon enorm op de proef gesteld. Als het gaat om vriendschappen vormt een ontluikende carrière ook vaak een beproeving, voor de vriendschap. Het is dankzij Hyves en MSN niet zo moeilijk contact te houden, maar hoe kwetsbaar blijkt vriendschap in tijden van carrière?

Wie de vrolijke vrijheid van het studentenleven achter zich heeft gelaten ziet enorm veel veranderen. Tijd wordt schaars. Deadlines worden hard. Verwachtingen gaan omhoog en de meesten hebben de eerste maanden een zware dobber aan het dwingende ritme van een fulltime baan. Soms voelt het als een heerlijke achtbaan, soms als een bedreigende storm.

Die tegenstelling (studentenleven vs een baan) klinkt een beetje negatief. Want als het mee zit ziet het er zo uit: je bent net afgestudeerd, je wilt je graag bewijzen en je baan biedt daarvoor tal van mogelijkheden. Je kan je talenten er volop ontwikkelen en de groeiperspectieven zijn rooskleurig. Het is een mooie fase – alles is mogelijk.

Deze periode is spannend en inspirerend, maar kent ook een keerzijde. Het rijke sociale netwerk dat je tijdens je studententijd opbouwde komt onder druk te staan en vriendschappen dreigen te verwateren. Je drinkt nog wel eens een biertje, spreekt nog wel eens met je dispuut af, maar de frequentie wordt lager en de intensiteit ook. Vriendschap spreekt niet meer voor zich. De vraag die zich dan ook opdringt is; hoe combineer je een veeleisende en ontluikende carrière met vriendschap?

SCHOOL DER DEUGD?

Onze culturele stamvaders uit de antieke tijd beschouwden vriendschap als het hoogste dat een mens kon bereiken. Bijna goddelijk. En dan bedoelde men niet het soort vrienden dat elkaar twee keer per jaar ziet tijdens een avondje stappen. Ware vriendschap deed een mens boven zichzelf uitstijgen. Het maakte hem completer. Het was de 'school der deugd'. Dat had in die tijd niet de zuinige bijmaak van moralisme of burgerlijkheid, maar het was de uitdrukking van een gezonde levenshouding. Optimale zelfontplooiing. Wie deugdzaam was, was een gelukt – en dus gelukkig – mens. En vriendschap was daarop de kroon.

Zelfontplooiing scoort nog altijd hoog op de ladder van onze belangrijkste waarden. Maar het is de vraag of vriendschap nog wordt beschouwd als een graadmeter voor die zelfontplooiing. Waarschijnlijk niet. Maatstaven voor zelfontplooiing die eerder op consensus kunnen rekenen zijn inkomen en aanzien.

Dat betekent niet dat vriendschap tegenwoordig niet meer gewaardeerd wordt. Maar doordat het niet meer met zelfontplooiing in verband wordt gebracht lijkt het ermee op

Arjan van der Wal, 28 jaar en projectcoördinator bij USG Inmotiv. Hij studeerde Technische Bedrijfskunde en Technische Bedrijfswetenschappen. "Over 5 jaar wil ik goed zijn in wat ik momenteel doe en leidinggeven aan commerciële toppers in een technische omgeving. Maar ik ben soms bang dat terugkijkend moet concluderen dat ik waardevolle vriendschappen heb verloren."

gespannen voet te staan. Wie is bereid carrièrekansen te laten liggen om tijd te maken voor vriendschappen?

VRIENDSCHAP IS KWETSBAAR

Sommige mensen kiezen er bewust voor prioriteit te geven aan hun carrière boven vriendschap. Maar voor de meeste mensen zal gelden dat ze vriendschappen willen behouden, zonder carrièremogelijkheden op te geven. Ze zoeken een weg om die twee te combineren. En dat is een lastige balans. Bij het afwegen van die twee wordt namelijk een kenmerkend verschil tussen carrière en vriendschap duidelijk. Vriendschap kent geen verplichting. Dat maakt het tot een kwetsbaar ding.

Je kunt het vergelijken met creativiteit. Dat is niet te dwingen. Creativiteit is iets dat gegeven wordt. Iets dat je spontaan moet overvallen. Je kan het op zijn hoogst faciliteren. Hetzelfde geldt voor vriendschap. Wie actief op zoek gaat naar vriendschap zal daar waarschijnlijk tegen aanlopen. Vriendschap laat zich niet dwingen of oproepen. En niemand tekent een contract waarin hij belooft zijn vriendschap te onderhouden. Als dat wel het geval is, betwijfel ik of er sprake is van werkelijke vriendschap.

In tegenstelling tot vrienden kan je baas je tot op zekere hoogte wel dwingen. Met je baas heb je een contract. Bij je baas is bovendien sprake van competitie, bij de vriendschap niet. Dat betekent dat het onderhouden van vriendschappen iedere keer een bewuste keus moet zijn, een keuze voor vriendschap. Terwijl andere keuzes (bijvoorbeeld meer uren maken) vaak – voor jou – door andere mensen wordt gemaakt. Als je collega's 70 uur werken, kun jij niet bij 40 ophouden. Bovendien is het leuk, uitdagend en financieel interessant. Dus waarom niet? Maar dat maakt de zaak voor vriendschap niet sterker.

Het is typerend dat er wel een woord bestaat voor overmatig opgaan in je werk (workaholic), maar niet voor overmatig opgaan in vriendschappen. Een tweede kenmerk dat vriendschap kwetsbaar maakt is daarom gebrek aan overlevingswaarde. Dat wil zeggen, het is niet nuttig. Natuurlijk levert een vriendschap je wat op, maar dat is niet waarom de vriendschap bestaat. Een vriendschap is niet gebaseerd op nut of genot. Je hebt het eigenlijk niet nodig. Je kan prima zonder. Net als creativiteit of kunst. Dat laat zich ook niet uitdrukken in nut of genot.

Zo lijkt de spanning tussen vriendschap en carrière een oneerlijke balans te zijn. Als het op keuzes aankomt is het simpelweg gemakkelijker om voor je baan te kiezen in plaats van voor een vriendschap. In de praktijk is die afweging misschien juist daarom nooit zo concreet en wordt pas achteraf vastgesteld: 'Hey, waren wij vroeger geen goede vrienden?'

Het loont de moeite om het eens te spiegelen aan de praktijk. Ik ging in gesprek met Arjan van der Wal en Ruben Stranders. Zij hechten alletwee veel waarde aan hun beginnende carrière, maar ook aan hun vriendschappen.

Ervaren jullie spanning tussen carrière en vrienden?

Arjan: "Ik ervaar mijn werk als een wekelijks trein die doordendert. Zeker de eerste maanden was ik daar kapot van. Toch wilde ik in die tijd mijn vrienden even regelmatig blijven zien als daarvoor. Dus ik zat nog regelmatig in de kroeg en hing nog vaak rond op de sociëteit. Maar op een gegeven moment kom je erachter: het lukt gewoon niet meer. Ik merk nu dat daardoor vriendschappen in het nauw komen. En dat is eigenlijk een beetje laat, want je krijgt pas signalen als er ergens frustratie optreedt."

Ruben: "Klopt. Als ik merk - en dat is wel eens gebeurd >>

Ruben Strandens, 24 jaar en Consultant bij Advanced Programs/400 in Capelle aan den IJssel. Hij studeerde Technische Informatica aan de TU in Delft. Begint over enkele maanden als PhD student aan de Universiteit van Southampton. "Over vijf jaar wil ik na mijn promotie een postdoc hebben gedaan aan een gerenommeerde universiteit. En ik hoop dan een uitdagende functie in de Research en Development te hebben. Een vernieuwend internationaal bedrijf als Google spreekt me erg aan. Ik probeer bewust keuzes te maken en maak me geen zorgen dat ik over een paar jaar ergens ben waar ik niet had willen zijn. Ook niet als het gaat om het onderhouden van vriendschappen."

- dat vrienden wanneer ik bel altijd weg zijn of geen tijd hebben, dat- ik me daar enorm aan irriteren. Ik kan het niet waarderen als ik er zo achter kom dat iemand zijn werk boven alles zet."

Arjan: "Een goed voorbeeld. Ik ben een jaar geleden getrouwd. Als ik nu de gastenlijst langs zou lopen, dan zou ik veel minder mensen uitnodigen. Achteraf denk ik dan wel eens, misschien had ik meer mijn best moeten doen. Maar er verandert zo veel als je geen student meer bent. Het klinkt hard, maar dan ontstaat er vanzelf een schifting. Voor mij blijft er dan een aantal vrienden over, die heel belangrijk voor me zijn. Ik ben er van overtuigd dat er een groep vrienden is die ik belangrijker vind dan mijn carrière. Dat neemt niet weg dat ik me best voor kan stellen dat ik een workaholic wordt. Mijn vader is dat ook. En hij lijkt nu niet meer in staat om een stap terug te zetten. Daar wil ik voor oppassen."

Maar kan dat? Is de inzet voor je baan niet een gegeven waaraan andere dingen, zoals vriendschap, moet worden aangepast? Krijgt je baan, met andere woorden, niet automatisch prioriteit?

Arjan: "Ik maak me ook wel eens zorgen, dat ik over tien jaar terugkijk en denk: ik had toen mooie praatjes over vriendschap, maar heb inmiddels wel een aantal waardevolle vriendschappen verloren."

Ruben: "Je baan is inderdaad een gegeven. Je bent er minstens 50% van de dag mee bezig en je wordt toch iedere dag opnieuw verwacht. Het kost simpelweg veel tijd. Daar zul je dus het onderhouden van je vriendschappen op een bepaalde manier op aan moeten passen. Dat vele uren maken wordt trouwens erg overschat. Soms compenseren mensen gebrek aan competentie met meer uren. Maar commitment betekent volgens mij niet altijd veel uren maken. Want ook daar gaat de regel van afnemende meeropbrengsten op. Wie veel uren maakt hoeft niet productiever te zijn. Op een ge-

geven moment merkt je baas het verschil ook niet meer." *Hoe zijn die twee, carrière en vriendschap, toch te rijmen?*

Ruben: "Ik heb geleerd van een moeilijke ervaring. Tijdens mijn afstuderen heb ik me letterlijk kapot gewerkt. Achteraf is dat goed geweest. Ik maak nu veel bewuster keuzes en neem ook echt tijd voor mezelf en voor vrienden. Ik ben nog steeds competitief, maar ik weet wat ik kan. Dus ik voel minder noodzaak om me te bewijzen."

Arjan ervaart dat anders: "Dat gaat voor mij niet op. Ik werk bij een commercieel bedrijf en dat betekent dat de sky the limit is. Er zijn geen grenzen. Volgens mij is vooral heldere communicatie naar je vrienden van groot belang. Sommige vrienden die niet bij me in de buurt wonen, spreek ik weinig. Maar we weten dat van elkaar en hebben dat uitgesproken. Als we zo nu en dan afspreken pakken we gewoon de draad op waar we die de vorige keer hebben laten liggen. De verwachtingen zijn helder. Dat is volgens mij heel belangrijk. En als je dan besluit 80 uur te gaan werken, dan moet je dat ook tegen je vrienden kunnen zeggen. Waarschijnlijk zal een goede vriend dan zeggen: 'Allemaal best, maar waarom doe je dat? Waarom ga je 80 uur in de week werken? En dan krijg je vanzelf een gesprek over de betekenis van vriendschap.'"

Leent onze tijd zich wel voor vriendschap?

Ruben: "Tijd is wel een stuk schaarser en daarom staat vriendschap onder druk. Wat ik bijvoorbeeld hoor van mijn vader of mijn opa is dat men veel meer tijd voor elkaar nam. Er was gewoon rust om te ontmoeten."

Arjan: "Ik denk dat we vriendschap nu harder nodig hebben. Er is minder gemeenschap waaruit vanzelf sociale contacten groeien. Vroeger ging je bij de buurman een hamer halen en bij je overbuurman leende je de grasmaaier. Nu kennen we onze burens niet meer. We zijn op minder contacten aangewezen. En daarmee worden de duurzame relaties belangrijker." <<